

Gipuzkoako
Foru Aldundia
Diputación Foral
de Gipuzkoa

IRAULTZA GARAIA XIX. MENDEAN

UNITATE DIDAKTIKOA

IRAKASLEENTZAKO AZALPENAK

Publikoa:

DBH eta Helduen Hezkuntza

Taldeak: Gehienez 30 pertsona.

Iraupena: Ordu 1 30'.

Hizkuntzak:

Euskara eta Gaztelera

Materiala:

- Lan-fitxa guk ematen dugu.
- Axota edo arkatza ikasleek ekarri behar dute.

Erreserbak:

Aldez aurretik erreserba egitea beharrezkoa da

Tel.: 943 88 99 00

Emaila:

mzumalakarregi@gipuzkoa.eus

Kontsultak eta informazioa:

ZUMALAKARREGI MUSEOA
Muxika egurastokia 6
20216 ORMAIZTEGI
(Gipuzkoa)
943 88 99 00
mzumalakarregi@gipuzkoa.eus
www.zumalakarregimuseoa.eus

Ordutegia:

Asteazkenetik ostiralera:

- 10:00 / 14:00
- 16:00 / 19:00

Larunbat, igande eta jai egunetan:

- 10:00 / 14:00
- 16:00 / 19:00

IBILBIDE DIDAKTIKOA:

IRAULTZA GARAIA XIX. MENDEAN

Euskal Herrian Aintzin Erregimenetik Liberalismorako pasabidea luze, latz eta bortitza izan zen. Gertaerak, datak eta kontzeptuak (Frantziako Iraultza, Foruak, Karlistadak...) kontestu horretan ordenatu behar dira. Zumalakarregi anaien biografia azalpen historiko hauen abiapuntua da, ez helmuga.

Oharra: Ibilbide hau *Gerra eta Bakea* ibilbidearekin konbinagarria da.

EDUKIAK:

- Bi mundu aurrez-aurre ikus entzunezkoa
- Gerra, gerra eta gerra
- Zumalakarregi anaiak
- Lehen Karlistaldia (1833-1839)
 - Arazo dinastikoa, gatazka politikoa bihurtu
 - Foruak
 - Armada sailak
 - Atzerritarren laguntza
 - "Bergarako ituna"
- Gerra arteko garaia (1839-1872)
 - Burdinolatik labe garaietara
 - 1841: aduanak, Ebrotik Bidasoara
 - Industrializazioa
 - Trenbidea
 - Hirien zabalkuntzak
- Bigarren Karlistaldia (1872-1876)
- Bitxikeriak
 - Prentsa
 - XIX. mendeko protagonistak
 - Jokoak
- Industria Iraultza
 - Garraio-iraultza
 - Ormaiztegiko trenzubia

HELBURUAK:

- Gaur egungo gizartea ulertzeko garai nagusia den XIX. mendeari buruzko ezaguera eskaini.
- Migel Antonio, jeneralaren anaia, politiko liberala eta garaiko pertsonai garrantzitsua ezagutzera eman.
- XIX. mendeko euskal historiari buruzko zentzu kritikoa eta hausnarketa bultzatzea.
- Proposamen erakargarri, ludiko eta parte hartzaileen bidez garai batera gerturatzea.
- Bortizkeriarekiko jarrera ezkorra lantzea.
- Historiaren jakinmina lantzea.
- Ondarearekiko sentsibilizazioa eta errespetua sortzea.

IBILBIDEAREN ARDATZAK:

- **Talde-lana:** hiru, lau edo bosnaka jarrita, fitxa didaktikoak banatuko zaizkie ikasleei eta hauek fitxatan egiten zaizkien galderak bilatu beharko dituzte Museoko geletan zehar. Haien artean galderak egin eta datuak alderatu behar dituzte, talde lana landuz.
- **Informazioa** museoko idazki, objektu eta irudietan **bilatu** behar denez, testu juridiko-politikoek ez ezik bestelako lekukoek ere balore dokumentala dutela eta haietaz baliatzen ikasiko dute, bakoitzari dagokion garrantzia emanez.
- **Denboraren eta espazioaren zentzua lantzea.** Mapa, maketa, ardatz kronologiko, ikus-entzunezkoak, maleta didaktikoak bezalako baliabideei etekina ateratzen zaie.
- **Arazo historikoen bilakaera.** Gure kasuan Aintzin Erregimenetik Liberalismorako aldea zertan zen, prozesu horretan aldaketaren eragileak eta oztopoak zeintzuk ziren bereiztea, beti ere arazo funtsezkoak eta azalekoak ongi mailakatuta. Fitxak eskolan jasotako ezagutzak ordenatu eta sendotu nahi du, ikasleak hobeto barnera ditzan.
- **Anakronismoak** eta estrapolazioak saihestuta, gaurkoaz eta iraganaz gogoeta egitea bilatzen da galdera batzuetan.

METODOLOGIA:

- Sarrera txikia denez, komeni da **arduraduna sartzea taldea baino lehen**, azken xehetasunak erosoago argitzeko.
- Gidariak museoaren **ongietorria** eta aurkezpena egin ondoren, **fitxan landu beharreko gaiari ekingo** dio. Sarrera orokorra denen artean egingo da.
- **Fitxa lantzeko** hiruak, launaka, bosnaka, antolatuko diren taldeek dagokien galderari erantzungo diote. Erantzuna museoan barrena aurkituko dute. Horrela, erakustareto guztiak deskubritzen dituzte, bakoitzak bere erritmoan eta gehien interesatzen zaionari erreparatuz, baina beti ere eskatutako informazioaren bila. Nahiz eta galdera bakarrari erantzun, aurretik helburu zehatz bat jarri izanak, eta erantzun hori non den ez dakitenez, erakustaretoen arteko ibilaldia ez da distrakzio hutsa izango. Gainera, gidaria haien zalantzak argitzeko egongo da.
- Gero, **denak berriro bildu eta gidariaren laguntzaz gaia berraztertuko da.** Taldetxoan emaitzak kontuan hartuta, denek borobilduko dute lehenago lortutako ikuspegi partziala.
- **Gidariak bisitaldia trenzubian jarraituko du.** Bertan emango dira azalpenak eta trenaren zein zubiaren garrantzia nabarmenago geratuko da. Bisitaldiak hamabost minututakoak dira gutxigorabehera. Dena den, ibilbideak eta iraupenak taldearen beharretara egokitu daitezke.